

Figuratywne jednostki frazeologiczne to utrwalone w języku związki wyrazowe, których znaczenie nie wynika wprost ze znaczenia ich poszczególnych elementów. Mówimy np., że „ktoś poszedłby za kimś w ogień”, by wyrazić pełne oddanie, albo że „obiecuje złote góry”, gdy obietnice są przesadzone i mało wiarygodne. Takie jednostki należą do codziennego języka, a ich głębsza analiza pozwala lepiej zrozumieć, jak różne kultury wyrażają podobne emocje i relacje.

Celem projektu jest porównanie jednostek frazeologicznych opisujących relacje międzyludzkie w czterech językach: czeskim, serbskim, polskim i hiszpańskim. Badanie skupi się na tzw. komponencie obrazowym – czyli kulturowo ugruntowanym obrazie mentalnym ukrytym w strukturze danego związku, który łączy dosłowny i przenośny sens frazeologizmu. Przykładowo, hiszpańskie *dar calabazas a alguien* (dosł. „dać komuś dynie”) oznacza „odrzucić kogoś”, a serbskie *podvlačiti se nekome pod rep* (dosł. „wczłogiwać się komuś pod ogon”) oznacza „podlizywać się”.

W ramach projektu analizowane będą podobieństwa i różnice między wyrażeniami o zbliżonym znaczeniu, ale różnej konstrukcji i zakorzenieniu kulturowym. Część z nich może wydawać się odpowiednikami, jak np. czes. *mít někoho na očích*, serb. *imati nekoga na oku*, pol. *mieć kogoś na oku*, hiszp. *tener a alguien en la mira* czy, ale ich konteksty użycia i wywołane przez nie konotacje mogą się znacząco różnić.

Materiał badawczy pochodzący będzie z frazeologicznych słowników oraz korpusów językowych, co umożliwi analizę rzeczywistego funkcjonowania wyrażań w tekstach. Rezultatem będzie nie tylko lepsze zrozumienie językowych konceptualizacji relacji międzyludzkich w różnych kulturach, ale też wskazanie ograniczeń w przekładzie i wniosków dla przyszłych słowników frazeologicznych – takich, które uwzględniają subtelne różnice znaczeniowe i funkcjonalne.